

European Monitoring Centre
for Drugs and Drug Addiction

European Monitoring Centre
for Drugs and Drug Addiction

European Monitoring Centre
for Drugs and Drug Addiction

Overview of drug markets in the Eu Neighbourhood Policy-South c

Regional report

Overview of drug markets in the Eur Neighbourhood Policy-East cour

Regional report

Drug-related health and security threats in the Western Balkans

Regional report

بولتن مخدری جهان

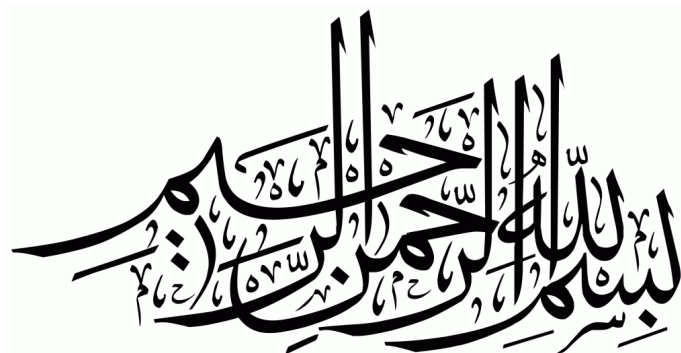
شماره ۲۰ آبان ۱۴۰۱

CUDRAS

Center for Universal Drug Researches
Approaches & Studies

- گزارش جدید مرکز رصد اعتیاد و مواد مخدر اروپا
- وضعیت مخدری افغانستان در نوامبر ۲۰۲۲
- قیمت کوکائین در نقاط مختلف جهان چه قدر است؟
- دستگیری مایکل موگان توسط پلیس دبی
- تشدید قاچاق مواد مخدر در مرزهای آمریکا
- ریاض در مسیر تجارت مخدری

- عنوان: بولتن مخدری جهان
- تاریخ انتشار: آبان ۱۴۰۱
- کلیه حقوق مربوط به مالکیت معنوی این اثر متعلق به موسسه کادراس است.
- انتشار مطالب این بولتن با ذکر منبع کادراس بلامانع است.

فهرست مطالب

- گزارش جدید مرکز رصد اعتیاد و مواد مخدر اروپا
وضعیت مخدری افغانستان در نوامبر ۲۰۲۲
قیمت کوکائین در نقاط مختلف جهان چه قدر است؟
دستگیری مایکل موگان توسط پلیس دبی
تشدید قاچاق مواد مخدر در مرزهای آمریکا
ریاض در مسیر تجارت مخدری
رشد اعتیاد به مواد مخدر در پاکستان
سیاست گام به گام مراکش برای قانونی سازی کانابیس
مهم ترین تحولات مخدری ایران در مهرماه ۱۴۰۱
فرجام سخن؛ نگاه ایرانی به تحولات مخدری جهان

مقدمه

رصد مداوم، منظم و دقیق روندها و تحولات در زمینه سیاست‌گذاری مخدری برای تقویت سیاست و دیپلماسی مخدری هر کشور لازم و ضروری است. اطلاع پیدا کردن از جدیدترین تحولات سیاست مخدری جهان، قوانین جدید و تلاش‌های سازمان‌های بین‌المللی از یکسو می‌تواند باعث بهبود ارتباط میان کشورمان و دیگر طرف‌ها در این عرصه شود و از سوی دیگر نیز تجربیات مختلف جهانی اعم از موفق و شکست خورده را به نحوی منطقی و به‌دور از هیاهوهای رسانه‌ای پیش چشم ما قرار می‌دهد.

با در نظر گرفتن این مهم، موسسه کادراس^۱ در سال ۱۴۰۱ به عنوان جدیدترین محصول خود اقدام به تعریف واحد جدیدی تحت عنوان «بولتن مخدری جهان» با هدف مستقیم تأثیر گذاری و تقویت دیپلماسی مخدری جمهوری اسلامی ایران کرده است. در این مجموعه که به صورت ماهانه منتشر خواهد شد اصلی‌ترین اقدامات دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی و ابتکارات فراملی را از نظر گذرانده خواهد شد و کارشناسان موسسه می‌کوشند معنا و مفهوم پدیده‌ها و سیاست‌های مذکور را به صورت روندی و براساس رویکردی کل‌نگرانه^۲ مورد تحلیل قرار دهند.

در این راستا از همه صاحب نظران، اندیشمندان و علاقه‌مندان به این حوزه درخواست می‌کنیم تا با مطالعه این مجموعه، موسسه کادراس را در جریان دیدگاه‌های خود درباره این محصول جدید قرار دهند.

راه ارتباطی :

info@cudras.ir

مرکز تحقیقات، رهیافت‌ها و - (CUDRAS) Center for Universal Drug Researches, Approaches and Studies
مطالعات بین‌المللی مواد مخدر (کادراس)

^۲. Wholistic

تحلیل روندی - منطقه ای

انتشار بولتن مخدری جهان از آغاز سال ۱۴۰۰ آغاز شد. در این راستا و با انتشار ۱۳ شماره از این بولتن، بر آن شدید که شیوه نامه جمع‌آوری اخبار را تا حدی متحول سازیم. در حال حاضر با ۶ قطب متفاوت، کشت، تولید، ترانزیت و مصرف مواد مخدر در جهان روبه‌رو هستیم و در این مجموعه سعی خواهیم کرد در هر شماره به همه این ۶ قطب نگاهی بیندازیم: به طور قطع مهم‌ترین منطقه برای منافع جمهوری اسلامی ایران در حوزه مخدری عبارت از منطقه موسوم به «مسیر بالکان» است که از افغانستان آغاز می‌شود و در یک مسیر سه شاخه ای به سمت جنوب اروپا حرکت می‌کند؛ شاخه شمالی مسیر بالکان از افغانستان به آسیای مرکزی و سپس به اوراسیا و قفقاز می‌رود و از قفقاز به ترکیه و بالکان کشیده می‌شود. شاخه مرکزی از مرزهای کشورمان به سوی قفقاز و آسیای صغیر رفته و سپس به دروازه‌های بالکان در جنوب اروپا می‌رسد. مسیر جنوبی نیز از مرزهای جنوبی ایران در حاشیه خلیج فارس به شاخ آفریقا می‌رسد و از آنجا به سوی جنوب اروپا می‌رود. در نسخه جدید بولتن مخدری جهان از کشورهای واقع در این منطقه دست کم یک خبر و تحلیل آن را خواهیم داشت. دومین قطب تولید مواد مخدر شرق آسیا و منطقه موسوم به مثلث طلایی است که محل تلاقی سه کشور، تایلند، میانمار و لائوس است.

سومین قطب مخدری در جهان را بالکان و اروپا تشکیل می‌دهد که عمدتاً قطب مصرف به حساب می‌آید و تقریباً یکی از مراکز اصلی صدور و ترانزیت مواد مخدر است. چهارمین قطب مخدری جهان قاره آفریقا است که عمدتاً قطب مصرف انواع مواد مخدر از جمله اوبیوئیدها، کانابیس، مواد روان‌گردان جدید، داروهای تجویزی، کوکائین و ... به حساب می‌آید.

پنجمین قطب مخدری جهان نیز عبارت از آمریکای مرکزی و جنوبی است. این منطقه قطب تولید کوکائین و مشتقات آن به حساب می‌آید. همچنین کارتل‌های قدرتمندی در این منطقه شکل گرفته اند که هم در کار تولید مواد مخدر وارد شده اند و هم صدور و ترانزیت را برعهده گرفته اند. نهایتاً ششمین قطب مخدری جهان عبارت از آمریکای شمالی است (ایالات متحده و کانادا) که به طور عمده بازار مصرف بزرگی دارد، البته کشت و تولید و ترانزیت نیز در سطوح پایین‌تری در آن انجام می‌پذیرد.

بولتن مخدری جهان از این پس ضمن آنکه می‌کوشد به طور ماهانه روند تحولات را براساس این تقسیم بندی منطقه‌ای ادامه دهد تا از این طریق اولاً مخاطبان بتوانند، برداشت روشن‌تری از سمت و سوی تحولات و اخبار مخدری جهان به دست بیاورند و از سوی دیگر نیز نسبت این تحولات با منافع ملی ایران مشخص تر شود.

گزارش جدید مرکز رصد اعتیاد و مواد مخدر اروپا

۵

مرکز اروپایی نظارت بر مواد مخدر و اعتیاد (EMCDDA) روز دوشنبه ۲۱ نوامبر ۲۰۲۲ اقدام به انتشار گزارشی جامع در خصوص وضعیت بازارهای مخدري همسایگان شرقی و غربی اتحادیه اروپا کرد. در این گزارش به موضوعاتی همچون پیدایش مسیرهای جدید قاچاق مواد مخدر، گسترش بازارهای آنلاین، دسترسی به طیف وسیعی از مواد مخدر و ... اشاره شده است. در این متن قرار است به تهدیدات خاص مرتبط با مواد مخدر و پیامدهای بالقوه آن در حوزه امنیت و سلامت پرداخته شود. دیگر چالش‌های مورد نظر این پژوهش ناامنی اقتصادی، فساد و درگیری با شبکه‌های جرائم سازمان یافته در سطح محیط بین‌المللی است.

بین سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۲۲، مرکز اروپایی نظارت بر مواد مخدر و اعتیاد در مطالعه‌ای میدانی به مصاحبه با ۱۰۰ نفر از افسران گمرک و امنیتی، ارائه دهندگان مراقبت‌های بهداشتی، پژوهشگران، سازمان‌های غیر دولتی، نمایندگان دولت و سازمان‌های بین‌المللی پرداخته است. این مطالعه با منابع ثانویه همچون مقالات علمی، گزارش‌های رسانه‌ای و مطالب منبع آزاد تکمیل شده است.

مناطق شرقی اتحادیه اروپا، حوزه جدی ترانزیت مواد مخدر غیرقانونی محسوب می‌شوند، زیرا چندین مسیر اصلی قاچاق از طریق آن جریان دارد. بلاروس، مولداوی و اوکراین هم مرز با اتحادیه اروپا هستند و در مسیر شمالی قاچاق هروئین واقع شدند. در همین حال کشورهای قفقاز جنوبی، ارمنستان، آذربایجان و گرجستان که در نزدیکی مرزهای افغانستان به عنوان مرکز جهانی تولید تریاک، هروئین و اخیراً مت‌آمفتامین واقع شدند. دو مسیر اصلی قاچاق هروئین از افغانستان (بالکان و مسیر شمالی) بر اتحادیه اروپا تاثیر مستقیم برجای می‌گذارد.

براساس این گزارش در مناطق بلاروس، مولداوی و اوکراین مصرف هروئین روند کاهشی و مصرف مواد صنعتی (مانند متادون خیابانی) روند افزایشی را ثبت کرده است. با توجه به مطالعات انجام شده به نظر می‌رسد مصرف و کشفیات کوکائین در این منطقه اندک و محدود باشد؛ با این حال نشانه‌هایی وجود دارد که نشان می‌دهد اخیراً مسیر جدیدی برای قاچاق کوکائین ایجاد شده که به موجب آن مواد مخدر آمریکای جنوبی از طریق کشورهای همسایه دریای سیاه به بازارهای اروپایی قاچاق می‌شود. اوکراین بیشترین مقادیر کوکائین کشف شده را در سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ گزارش کرده است (۲۰۱۹؛ ۸۳۷ کیلوگرم و ۲۰۲۰؛ ۱۶۶ کیلوگرم). در حالی که اطلاعات مربوط به شبکه‌های جنایتکار در منطقه محدود است، در سال ۲۰۲۲ از کشتی ایتالیایی «ندرانگتا» در بندر اودسا اوکراین ۱۲۰ کیلوگرم کوکائین کشف و ضبط شده است.

با توجه به اطلاعات به دست آمده به نظر می‌رسد گسترش بازارهای آنلاین مخدری در سطح منطقه‌ای در حال گسترش باشد. در حال حاضر این بازارها نقش مهمی در خرید و فروش مواد در ارمنستان، بلاروس، گرجستان، مولداوی و تا همین اواخر در اوکراین ایفا می‌کردند. این توسعه بازارهای آنلاین با افزایش در دسترس بودن برخی «ان پی اس»ها در ارتباط است.

شبکه‌های جنایتکار سازمان یافته در تولید مواد مخدر مصنوعی در برخی کشورهای منطقه نقش دارند. این موضوع شامل کشور جمهوری آذربایجان نیز می‌شود، جایی که تولید مت‌آمفتامین از سال ۲۰۱۸ روند افزایشی داشته است. تهدیدی بالقوه برای این منطقه می‌تواند تولید و قاچاق مواد مخدر مصنوعی از منشاء اتحادیه اروپا باشد. برخی شواهد غیر مستقیم به افزایش مصرف «ام دی ام ای» در برخی کشورهای اروپایی - خاورمیانه‌ای نیز ارتباط دارد.

همچنین این گزارش دارای بخش مربوط به تاثیر احتمالی جنگ اوکراین بر بازارهای مخدری این منطقه است. انتظار می‌رود که در کوتاه مدت ترانزیت محموله‌های مواد مخدر از اوکراین کاهش یابد. علاوه بر این ممکن است افزایش استفاده از مبادی ورودی برای محموله‌های مخدری در منطقه دریای سیاه تشدید شود. در این گزارش تداوم مراقبت از کسانی که از جنگ فرار می‌کنند نیز به عنوان یک اولویت در نظر گرفته شده است.

در مرزهای جنوبی اروپا، مطالعات این مرکز بر روی کشورهای رژیم صهیونیستی، اردن، لبنان، لیبی، مراکش، فلسطین، سوریه و تونس متمرکز است. براساس این مطالعات برخی از مراکز اصلی تولید جهانی کانابیس در کشورهایی همچون مراکش و تولید قرص‌های کپتاگون در منطقه شامات واقع است. همچنین این منطقه دارای چندین مرکز قاچاق مواد مخدر می‌باشد که به نظر می‌رسد اهمیت آنها در حال افزایش است.

کشت کانابیس در شمال آفریقا امری پایدار و مستمر به نظر می‌رسد، این در حالی می‌باشد که کشت این مواد در رژیم صهیونیستی، لبنان، سوریه و فلسطین روندی افزایشی داشته است. کانابیس گیاهی و رزین کانابیس از جمله موادی هستند که بیشترین آمار قاچاق را در تقریباً تمامی کشورهای این منطقه به ثبت رساندند. به نظر می‌رسد الگوی مصرف مواد مخدر در این منطقه به سمت طیف وسیعی از مواد همچون «ان پی اس»ها و برخی روان گردان‌ها تغییر کرده است. محرک‌های مصنوعی همچون آمفتامین در زمره این مواد قرار دارند. همچنین در

خاورمیانه، برخی مناطق همچون الجزایر، رژیم صهیونیستی، مراکش و تونس حضور دارند که اسناد محکمی در خصوص هروئین در آنها وجود دارد.

وضعیت مخدری افغانستان در نوامبر ۲۰۲۲

پس از به قدرت رسیدن طالبان در افغانستان، شاخص‌های اقتصادی-اجتماعی همسایه شرقی ایران به دلیل مشکلاتی همچون بلوکه شدن دارایی‌های این کشور در آمریکا، فروپاشی نظام بوروکراتیک افغانستان، سیاست تاخیری جامعه بین‌الملل در به رسمیت شناختن جنبش طالبان و ... روند افولی را نشان می‌دهد. در چنین شرایطی دولت و مردم افغانستان برای تامین نیازهای روزمره و برای بقاء خود روی به انواع اقدامات غیرقانونی اقتصادی مانند قاچاق کالا، کشت خشخاش و ... می‌آورند. براساس گزارش مرکز مبارزه با مواد و جرم سازمان ملل متحد پس از اوت سال ۲۰۲۱، درآمد سرانه افغانستان در مقایسه با سال ۲۰۲۰، ۱۴ درصد کاهش پیدا کرده است. در ادامه این گزارش سعی می‌کنیم تا به بررسی آخرین وضعیت اقتصاد غیرقانونی مواد مخدر در افغانستان بپردازیم.

براساس آمارهای بین‌المللی منتشر شده، اقتصاد غیرقانونی مواد مخدر در افغانستان کاهش ۵ میلیارد دلار (۲۱ درصد) را در مقایسه با سال ۲۰۲۰ نشان می‌دهد. در سال ۲۰۲۲ درآمد کشاورزان افغانستانی از تریاک تنها ۲۹ درصد از ارزش کل تولیدات کشاورزی در این سال بوده است. تبدیل تریاک به مورفین و هروئین، به همراه قاچاق این مواد به خارج از افغانستان، در مقایسه با میزانی که کشاورزان به دست می‌آورند، درآمد بسیاری بالایی ایجاد می‌کند. ارزش کل اقتصاد غیرقانونی مواد مخدر زمانی محاسبه می‌شود که داده‌های سال ۲۰۲۲ به صورت جامع در دسترس قرار بگیرد.

در داده‌های ثبت شده در برنامه‌های نظارتی دفتر مبارزه با مواد و جرم سازمان ملل متحد، فعالیت قاچاق مواد مخدر از اوت ۲۰۲۱ تداوم داشته و این مسئله نشان می‌دهد که تجارت مخدري در افغانستان، از زمان تسلط این گروه بر افغانستان مختل نشده است. افغانستان حدود ۸۰ درصد تقاضای جهانی مواد مخدر را تامین می‌کند. انتظار می‌رود هرگونه تغییر شدید در فعالیت قاچاق مواد در افغانستان در خاور نزدیک، خاورمیانه، آسیای جنوب غربی و اروپا نمایان شود.

تا پیش از پایان سال ۲۰۲۲ میلادی به نظر می‌رسد کشت تریاک ۳۲ درصد افزایش یافته است. سطح زیر کشت تریاک در فصل زراعی ۲۰۲۲ بالغ بر ۲۳۳۰۰۰ هکتار برآورد شده است. کشت تریاک در نواح جنوب غربی کشور (با ۷۳ درصد) متمرکز بوده که بیشترین افزایش را در این نقطه به ثبت رسانده است. پس از این نقطه استان‌های غربی (با ۱۴ درصد) در رتبه دوم قرار دارند. در برخی مناطق نیز کشت خشخاش بخش قابل توجهی از کل زمین‌های کشاورزی را اشغال می‌کند. به عنوان مثال در استان هلمند یک پنجم زمین‌های قابل کشت به تولید خشخاش اختصاص داده شده و در برخی ولسوالی‌ها این نسبت با از بین بردن محصولات غذایی مهم مانند گندم، بیشتر بوده است. به دنبال وضعیت خشکسالی در اوایل سال ۲۰۲۲، میزان کشت تریاک از میانگین ۳۸٫۵ کیلوگرم در هکتار در سال ۲۰۲۱ به ۲۶٫۷ کیلوگرم در هکتار در سال ۲۰۲۲ کاهش یافت. این کاهش سبب ۶۲۰۰ تن از ۶۸۲۰۰ تن تریاک در سال گذشته میلادی شود. محصولات ۲۰۲۲ را می‌توان به ۳۵۰ تا ۳۸۰ تن هروئین با کیفیت صادراتی (۵۰ الی ۷۰ درصد خلوص) تبدیل کرد.

در سال ۲۰۲۲ تولید تریاک ۶۲۰۰ تن یعنی ۱۰ درصد کمتر از تولید سال قبل آن تخمین زده می‌شود. از این مقدار حدود ۳۵۰ الی ۵۸۰ هروئین صادراتی تولید می‌شود. دفتر مبارزه با مواد و جرم سازمان ملل به دلیل محرومیت از بازرسی میدانی، بررسی تصاویر ماهواره‌ای را در دستور کار خود قرار داده است. براساس اطلاعات به دست آمده از تصاویر ماهواره‌ای نوعی عدم قطعیت را در خصوص تخمین بازه کشت تریاک ایجاد کرده است.

بررسی مقایسه‌ای کشت تریاک در افغانستان (۲۰۲۱-۲۰۲۲)

کشت تریاک در افغانستان با ۳۲ درصد افزایش، نسبت به سال قبل به ۲۳۳۰۰۰ هکتار رسیده است. این محصول در سال ۲۰۲۲ بزرگ‌ترین محصول بزرگ زیر کشت از زمان سلطه طالبان بر افغانستان بوده است. در آوریل ۲۰۲۲ پس از اعلام ممنوعیت کشت تریاک، قیمت این ماده افزایش یافت. میزان درآمد کشاورزان از فروش تریاک از ۴۲۵ میلیون دلار در سال ۲۰۲۱ به ۱٫۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۲ رسیده است. (معادل ۲۹ درصد ارزش بخش کشاورزی در سال ۲۰۲۲). این مبلغ تنها بخشی از درآمد حاصل از تولید و تجارت مواد در داخل افغانستان را نشان می‌دهد. این آمار به شکل تصاعدی در طول زنجیره تامین مواد مخدر غیرقانونی در خارج از کشور گردآوری می‌شود. کشف ۷ هزار اویپوئید در افغانستان نشان می‌دهد که مصرف تریاک و هروئین این کشور متوقف نشده است. افغانستان ۸۰ درصد تقاضای جهانی اویپوئیدها را تامین می‌کند. بیشتر محصول تریاک ۲۰۲۳ باید تا اوایل نوامبر کاشته شود. این

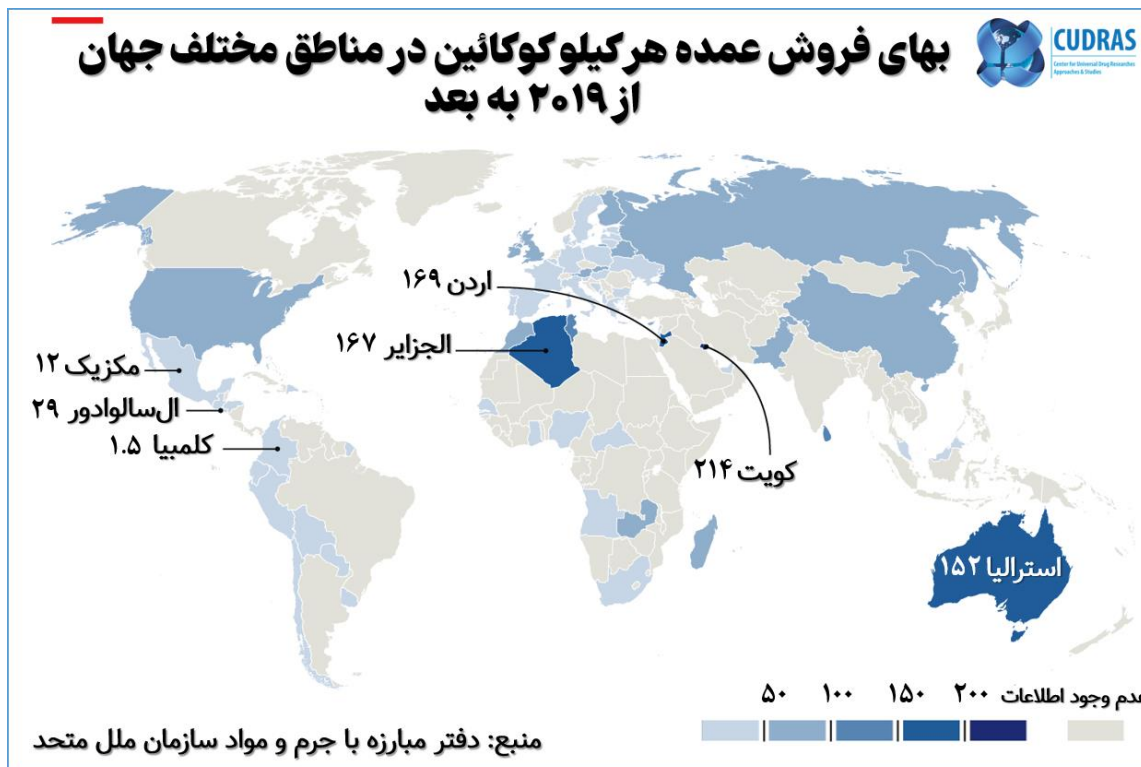

کشاورزان هستند که تصمیم خواهند گرفت تا آیا تریاک خواهد کاشت یا چه مقدار از این گیاه را به زیر کشت خواهند برد. چالش‌های اصلی در این مسیر مشکلات شدید اقتصادی، بحران مسائل بشردوستانه، تداوم قیمت بالای تریاک و عدم اطمینان در خصوص اجرای قانون ممنوعیت کشت توسط مقامات طالبان است.

از زمان تسخیر افغانستان توسط طالبان در اوت ۲۰۲۱، کشت تریاک در مقایسه با سال گذشته ۳۲ درصد (معادل ۵۶۰۰۰ هزار هکتار) افزایش یافته است. این سومین کشت تریاک از زمان شروع نظارت بر آن است. سطح زیر کشت تریاک در فصل زراعی ۲۰۲۲ بالغ بر ۲۳۳۰۰۰ هکتار برآورد شده است. کشت تریاک در نواح جنوب غربی کشور (با ۷۳ درصد) متمرکز بوده که بیشترین افزایش را در این نقطه به ثبت رسانده است. پس از این نقطه استان‌های غربی (با ۱۴ درصد) در رتبه دوم قرار دارند. در برخی مناطق نیز کشت خشخاش بخش قابل توجهی از کل زمین‌های کشاورزی را اشغال می‌کند. به عنوان مثال در استان هلمند یک پنجم زمین‌های قابل کشت به تولید خشخاش اختصاص داده شده و در برخی ولسوالی‌ها این نسبت با از بین بردن محصولات غذایی مهم مانند گندم، بیشتر بوده است. به دنبال وضعیت خشکسالی در اوایل سال ۲۰۲۲، میزان کشت تریاک از میانگین ۳۸٫۵ کیلوگرم در هکتار در سال ۲۰۲۱ به ۲۶٫۷ کیلوگرم در هکتار در سال ۲۰۲۲ کاهش یافت. این کاهش سبب ۶۲۰۰ تن از ۶۸۲۰۰ تن تریاک در سال گذشته میلادی شود. محصولات ۲۰۲۲ را می‌توان به ۳۵۰ تا ۳۸۰ تن هروئین با کیفیت صادراتی (۵۰ الی ۷۰ درصد خلوص) تبدیل کرد.

قیمت تریاک پس از اعلام ممنوعیت کشت این ماده و سایر مواد مخدر در ماه آوریل افزایش یافت. برداشت تریاک در سال ۲۰۲۲ به سودآورترین محصول از ۲۰۱۷ تاکنون تبدیل شد. با این حال مهلت دو ماهه داده شده و برداشت محصول امسال تا حد زیادی تحت تاثیر این ممنوعیت قرار نگرفت، اگرچه برخی برخوردها و انهدام محصولات تریاک گزارش شده است. این ممنوعیت‌ها سبب شد تا قیمت‌ها به شکل چشم‌گیری افزایش یابد و قیمت هر کیلوگرم مواد دو برابر شود. این قیمت از ۱۱۶ دلار در سال ۲۰۲۱ به ۲۰۳ دلار در سال ۲۰۲۲ افزایش یافته است. به عبارت دیگر قوانینی که از سوی دولت جدید افغانستان وضع شده است تاثیر محدودی بر روی میزان تولید تریاک گذاشته است و در مقابل سبب افزایش قیمت این ماده مخدر در سطح بازارهای منطقه‌ای و جهانی شده است.

قیمت کوکائین در نقاط مختلف جهان چه قدر است؟

نشریه «اکنومیست» در جدیدترین گزارش مخدوری خود به موضوع قاچاق و قیمت هر کیلوگرم کوکائین در نقاط مختلف جهان پرداخته است. البته به نظر می‌رسد به دلیل مشکلاتی همچون پاندمی کرونا، مسیرهای تازه و قیمت جدید این ماده محرک در دسترس نبوده و نگارنده بالاچار آمار خود را براساس داده‌های سال ۲۰۱۹ تنظیم کرده است. با این حال به نظر می‌رسد نویسنده در این متن با مقایسه آماری قیمت‌ها و نوع فعالیت کارتل‌های مخدوری به نام ایجاد بهانه برای توجیه «قانونی سازی» کوکائین در کشورهای توسعه یافته است تا به گمان خود جلوی سایر فعالیت‌های غیرقانونی این کارتل‌ها مانند قاچاق انسان یا اسلحه گرفته شود. در ادامه این متن به بازخوانی برگردان یادداشت اخیر «اکنومیست» در خصوص «قیمت کوکائین در سراسر جهان» خواهیم پرداخت.

طی چند دهه گذشته باندهای جنایتکار در آمریکای لاتین تجارت خود را تنوع بخشیدند. آنها دیگر به مانند پابلو اسکوبار، بدنام ترین قاچاقچی مواد مخدر کلمبایی در دهه ۷۰ و ۸۰ میلادی، اقدام به قاچاق مواد مخدر از آمریکای جنوبی به ایالات متحده نمی‌کنند. این کارتل‌ها هم‌اکنون تجارت غیرقانونی طلا، قاچاق انسان و تولید سایر مواد مصنوعی (به ویژه فنتانیل) و اخذی از افرادی که در بازارهای قانونی (مانند آواکادو و لیمو ترش) مشغول به فعالیت هستند، را دنبال می‌کنند.

با این حال مواد مخدر همچنان بخش جدایی ناپذیر از تجارت ایشان است. به عنوان مثال براساس گزارش دفتر مبارزه با جرم سازمان ملل متحد در سال ۲۰۲۰، تولید جهانی کوکائین به رکورد ۱۹۸۲ تن رسیده است.

آمریکای شمالی همچنان در صدر بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان این مواد قرار دارد، به گونه‌ای که تخمین زده می‌شود حدود ۲ درصد از افراد ۱۵ الی ۶۴ ساله (حدود ۶ میلیون نفر) این مواد را مصرف می‌کنند. با این حال دامنه جهانی مصرف این مواد گسترده تر شده است. کشور گینه بیسائو بدل به یک مسیر مهم برای انتقال کوکائین آمریکا جنوبی به مقصد اروپا شده است. تلاشی که برای کودتا در این کشور در سال جاری میلادی رخ داد، باندهای مواد مخدر به عنوان متهم ردیف اول معرفی شدند. مقدار زیادی از کوکائین اروپایی از طریق روتردام هلند وارد این قاره می‌شود که منجر به افزایش خشونت سازمان یافته در این منطقه شده است. رئیس پلیس هلند هشدار داد که این کشور در معرض خطر بدل شدن به یک «دولت مخدری» قرار دارد.

همچنین کوکائین بخشی مهمی از درآمد باندهای جنایت‌کار را نه به خاطر اعتیادآور بودن بلکه به دلیل سود بالا آن تشکیل می‌دهد. تخمین‌ها در مورد قیمت هر کیلوگرم مواد در مکان‌های مختلف متفاوت می‌باشد، زیرا مانند هر مواد دیگری مطالعه آن دشوار است. در سال ۲۰۱۹، آخرین سالی که اطلاعات مربوط به این مواد در دسترس بود، قیمت یک کیلو کوکائین در کلمبیا ۱۴۹۱ دلار تخمین زده شده است. در مکزیک قیمت یک کیلو به قیمت عمده فروشی ۱۲۴۳۳ و در السوادور ۲۸۸۷۳ دلار برآورد شده با این حال سود واقعی این مواد در خارج از آمریکای لاتین قرار دارد. در سال ۲۰۱۹ قیمت یک کیلوگرم کوکائین در آمریکا ۶۹۰۰۰ دلار قیمت گذاری شده است. در چین و هنگ کنگ، جایی که باندهای کلمبیایی به دنبال افزایش حاشیه سود خود در یک دهه آینده هستند، به ترتیب ۶۹۳۸۰ دلار و ۷۵۵۱۰ دلار است. در سال ۲۰۱۷ قیمت هر کیلوگرم کوکائین معمولاً ۱۵۲۲۲۰۷ دلار قیمت داشته است. تا زمانی که کوکائین در کشورهای ثروتمند غیرقانونی باشد، باندهای جنایت‌کار به جذب افراد، خرید اسلحه و فساد اداری ادامه خواهند داد.

دستگیری مایکل موگان توسط پلیس دبی

در روزهای ابتدایی هفته جاری یکی از «تحت تعقیب‌ترین» متهمان فعال در حوزه مواد مخدر پس از ۹ سال دستگیر شد. مایکل موگان ۳۶ ساله به دلیل اتهام در دست داشتن در یک توطئه بزرگ بین‌المللی در زمینه قاچاق مواد مخدر به مدت هشت سال توسط آژانس ملی جرائم تحت تعقیب بود. حال وی پس از قریب به یک دهه فرار در جنوبی‌ترین نقطه خلیج فارس یعنی امارات عربی متحده توسط پلیس دبی دستگیر شد.

ماجرای آنجا آغاز می‌شود که در اکتبر ۲۰۱۳ مایکل مورگان از حمله نیروهای پلیس به کافه‌ای در هلند که مظنون به میزبانی قاچاقچیان و کارتل‌های مواد مخدر بود فرار کرده و متواری می‌شود. کافه «دِ کتل» در روتردام برای عموم باز نبود و تنها از طریق یک سیستم امنیتی ویژه (صرفاً برای افراد مورد تایید) و چهره‌های شناخته شده امکان ورود به آن وجود داشت. به گفته مقامات آژانس ملی جرائم این کافه محلی برای هماهنگی انتقال صدها کیلوگرم کوکائین به انگلیس بود. براساس اطلاعات منتشر شده توسط این مرکز طرف انگلیسی پس از برقراری ارتباط با گروه ملی مبارزه با جرائم هلند و با توجه به اطلاعاتی که موگان را به دو انگلیسی دیگر مرتبط می‌کرد از جایگاه این کافه و جایگاه آن برای انتقال کوکائین به انگلیس آگاه شد. پس از حمله پلیس به این مرکز رابرت هملیتون ۷۱ ساله دستگیر و پس از اعتراف به جرایم خود در سال ۲۰۱۴ به ۸ سال زندان محکوم شد. دیگر محکوم این پرونده رابرت جرارد است که پس از سه سال فرار به دلیل فشار بیش از اندازه خود را به پلیس معرفی کرد و در سال ۲۰۱۷ به ۱۴ سال زندان محکوم شد.

به گفته مقامات پلیس مایکل موگان از چندین هویت جعلی برای فرار از دست نیروهای پلیس و مبارزه با مواد مخدر استفاده می‌کرده است. به گفته پلیس دبی وی با هویتی جعلی وارد این امارت شده و با دوری جستن از دوربین‌های

مدار بسته به دنبال پنهان کردن هویت واقعی خود بوده است. وی دارای پاسپورت آلمانی و نام جعلی «مایل دایر» بود که به وسیله آن هویت خود را پنهان و در کشورهای مختلف سفر می کرده است.

موگان پس از دستگیری به بازداشتگاهی بزرگ در شهر منچستر منتقل شده است. وی روز جمعه ۴ نوامبر ۲۰۲۲ در دادگاه این شهر حاضر و به جرم خود در خصوص واردات مواد به انگلیس اعتراف کرد. موگان و همکارانش در نقشه‌های انتقال مواد از آمریکای لاتین به اتحادیه اروپا مشارکتی فعال داشتند. وی امکان دریافت ۵۰۰ هزار یورو در یک زمان برای تامین مالی معامله کوکائین از آمریکای جنوبی به بلژیک را داشت. وی به دلیل حجم بزرگ معاملات از پول را به صورت یکجا، نه اقساطی، پرداخت می کرد. این پول توسط اتباع عراقی که در انگلیس زندگی می کردند جابه‌جا می شد.

موگان در اعترافات خود گفته بود که از طریق بار گوشت صادراتی در آرژانتین اقدام به وارد کردن کوکائین به انگلستان می کرده است. شواهد و مدارک نشان می دهد که وی با پرداخت رشوه به مسئولان بندر از سالم رسیدن محموله‌های خود اطمینان حاصل می کرده است. موگان علاوه بر سیستم ترانزیت در آمریکای جنوبی، از شبکه‌های حمل و نقل جاده‌ای که از بلغارستان تا لتونی، اسپانیا و بلژیک امتداد داشت، اطمینان حاصل می کرده است. حال موگان پس از سالها فعالیت در حوزه ترانزیت مواد مخدر در اروپا به دست پلیس امارات دستگیر، در دادگاه‌های انگلیس محاکمه و منتظر مجازاتی سنگین است.

تشدید قاچاق مواد مخدر در مرزهای آمریکا

ایالات متحده آمریکا به دلیل همواری با کشورهای همچون مکزیک، کلمبیا و ... همواره در معرض قاچاق مواد مخدر و محرک است. حال پس از سال‌ها دنبال کردن سیاست «جنگ با مواد» از سوی دو حزب «دموکرات» و «جمهوری خواه»، پیروزی گام به گام چپ‌گرایان در آمریکای لاتین و تغییر سیاست‌های مخدری این کشورها تبدیل به چالشی جدی برای واشنگتن شده است. بر همین اساس در این یادداشت سعی خواهیم کرد تا با توجه به تحولات سیاسی - حقوقی اخیر نگاهی به آخرین وضعیت مخدری آمریکا به ویژه در حوزه کشفیات مرزی داشته باشیم.

طی چند روز گذشته اداره گمرک و حفاظت مرزی ایالات متحده آمریکا که مشغول گشت زنی در بنادر «ال پاسو» بودند ۲۲ و ۲۴ پوند مت‌آمفتامین و کوکائین کشف و ضبط کردند. وظیفه این نیرو کنترل و رصد تجارت و سفرهای قانونی است تا از این طریق قاچاقچیان مواد مخدر نتوانند در قالب افراد عادی محموله‌های عادی مواد غیرقانونی مخدر و محرک را وارد این کشور کنند. به عنوان مثال در ۲۸ اکتبر ۲۰۲۲ در گذرگاه مرزی «پاسو دل نورت» ۱۲،۶۱ پوند کوکائین که از سوی یک شهروند ۳۴ ساله آمریکایی از مکزیک وارد آمریکا می‌شد توسط اداره گمرک و حفاظت مرزی آمریکا کشف شد. همراه این فرد یک زن ۲۸ ساله مکزیک و دو کودک خردسال نیز حضور داشتند. ماشین پر از کوکائین این فرد آمریکایی در بازرسی سرزده افسران و گشت ثانویه سگ‌های مواد یاب کشف شده است. دیگر نمونه این اتفاق کشف ۲۲ پوند مت‌آمفتامین در گذرگاه مرزی «بریج اف آمریکا» بود که توسط یک جوان ۱۸ ساله از مرز مکزیک وارد آمریکا می‌شد. این محموله نیز در قالب بسته‌هایی در ماشین این فرد گنهان شده بود و پس از گشت چندباره افسران پلیس پیدا شد.

چنین محموله‌هایی به صورت روزانه از طریق روش‌های مختلف وارد مرزهای آمریکا شده و به دست مصرف‌کنندگان این مواد که عمدتاً سیاه‌پوستان و جوانان هستند می‌رسد. واقعیت آن است که سالها سیاست جنگ با مواد در واشنگتن

دست مایه رقابت‌های حزبی شده است و هیچ یک از دو حزب اصلی آمریکا به دلیل وابستگی به لابی‌های اسلحه، سیگار، نفت و ... اولولیت شماره یک خود را نه ریشه کن کردن انواع مواد مخدر بلکه مبارزه ظاهری و تبلیغاتی با این پدیده شوم قرار دادند.

کارشناسان حوزه مبارزه با مواد مخدر بر این اعتقادند که دولت بایدن سیاست روشنی برای مبارزه با پدیده مواد مخدر ندارد و به نوعی در این خصوص «سکوت» اختیار کرده است. در نگاه محافظه‌کاران آمریکایی دولت بایدن به همان اندازه که به مسئله «محیط زیست» یا «برنامه هسته‌ای ایران» اهمیت می‌دهد، باید به موضوع مبارزه با مواد مخدر و قطع شریان‌های قاچاق و مصرف مواد در این کشور نیز توجه بیشتری نشان دهد. اگر دموکرات‌ها قصد دارند تا به وعده انتخاباتی در خصوص مبارزه گسترده با فساد عمل کنند صرفاً نباید به موضوعاتی همچون قاچاق انسان یا رشوه توجه کنند بلکه باید حلقه فساد را مانند شبکه‌ای در هم تنیده ببیند که مسئله تجارت مخدری و پولشویی یکی از ضلع‌های اصلی آن است.

در کشورهای حوزه آمریکای لاتین گام اول برای ریشه‌کن کردن تولید کوکا آن است که ابتدا باید معاش کشاورزان تضمین شود. پرورش دهندگان این ماده اغلب روستاییان آسیب‌پذیری هستند که در ازای مشارکت در فعالیت‌های پر خطر، مبالغی را از قاچاقچیان مواد مخدر دریافت می‌کنند. با این حال دولت کلمبیا هنوز به وعده خود برای حمایت از کشاورزان فقیر و اقشار آسیب‌پذیر عمل نکرده است.

استراتژی پترو برای مقابله با تولید مواد مخدر هدف قرار دادن «تولیدات صنعتی» و سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی خرد است تا از این طریق کشاورزان محصولی بهتر را جایگزین کوکا کنند. وی همچنین به دنبال افزایش تحقیقات دستگاه‌های نظارتی در مورد موارد پولشویی و افزایش کشفیات در سطح دریا است. با این حال به نظر می‌رسد آمریکا به دنبال حفظ جریان حمایت مالی و کمک اطلاعاتی به کلمبیا است تا از این طریق زمینه برای احیای حضور نظامی-امنیتی این کشور در کلمبیا فراهم شود.

رياض در مسير تجارت مخدري

منطقه خاورمیانه به عنوان یکی از مراکز بزرگ تولید، ترانزیت و مصرف انواع مواد مخدر یا محرک در سراسر جهان شناخته می‌شود. در این میان برخی کشورهای منطقه نقش برجسته تری در این چالش منطقه‌ای دارند. به عنوان مثال جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از بزرگ‌ترین بازیگران منطقه در مسیر مبارزه و کشف مواد در منطقه غرب آسیا شناخته می‌شود. عربستان سعودی همسایه جنوبی کشورمان به دلیل داشتن بازار بزرگ مصرف مواد، به‌ویژه کپتاگون، یکی از بازیگران فعال در این حوزه است. این نقش به اندازه‌ای است که حتی رسانه‌های بین‌المللی مانند فارن پالیسی، سی ان ان یا الخلیج‌الجدید هم به آن می‌پردازند. در ادامه این متن سعی خواهیم کرد تا نگاهی به برگردان مقاله جدید الخلیج‌الجدید در خصوص نقش شاهزادگان سعودی در تجارت مخدري داشته باشیم.

پایگاه خبری «الخلیج‌الجدید» در گزارشی به افزایش مصرف مواد مخدر در عربستان و دست داشتن شاهزادگان سعودی در واردات مواد مخدر به این کشور و صادرات این مواد به کشورهای دیگر اشاره کرد و نوشت: «این مشکل در دهه گذشته افزایش یافته است. عربستان بین سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۹ بیش از ۴۵ درصد از کشفیات جهانی ماده مخدر از نوع «آمفتامین» معروف به کپتاگون را به خود اختصاص داده است. دولت عربستان سعودی از اعتراف به خطرناکی اوضاع امتناع می‌ورزد و آن را به گردن طرف‌های خارجی می‌اندازد؛ در حالیکه اعضای خانواده سلطنتی و نیروهای امنیتی در پخش مواد مخدر دست داشته‌اند.»

رونق نفت در اواسط دهه ۱۹۷۰ و افزایش ثروت و ورود صدها هزار کارگر از کشورهای همسایه منجر به تحولات اساسی در جامعه عربستان شد و این تغییرات به افزایش سریع اعتیاد به مواد مخدر کمک کرد. دولت عربستان برای مدت طولانی خطرناک بودن مشکل را پنهان می‌کرد. بر اساس برآوردهای رسمی منتشر شده از سوی وزارت کشور

عربستان، تعداد معتادان به مواد مخدر در این کشور به ۲۰۰ هزار نفر رسیده است اما برخی سازمان های مدنی می گویند که آمار واقعی آن بسیار بیشتر است. عربستان سعودی سومین مصرف کننده مواد مخدر در جهان و بزرگترین مصرف کننده در خاورمیانه است و بر اساس قانون رایج در این کشور، مصرف مواد مخدر و قاچاق مجازات اعدام دارد اما این امر در مورد شهروندان عادی و مهاجران خارج از کشور اعمال می شود و نه در مورد اعضای خانواده سلطنتی که از تعقیب قضایی معاف هستند.

مصرف مواد مخدر به ویژه در میان مردان و زنان جوان سنین ۱۸ تا ۲۹ سال در مناطق شهری عربستان رو به افزایش است و بیش از ۶۰ درصد معتادان به مواد مخدر در این کشور متعلق به این گروه سنی هستند و بر اساس گزارش ها حدود نیمی از عربستانی هایی که مواد مخدر مصرف می کنند، بیکار هستند. بر اساس آمار، ۹۰ درصد از معتادان از شهروندان عربستان و ۱۰ درصد باقی مانده مهاجران هستند که ۴۰ درصد از جمعیت ۳۵ میلیون نفری کشور را تشکیل می دهند. قرص کپتاگون که در کاهش وزن و افزایش تمرکز تبلیغ می شود، محبوب ترین دارو در عربستان سعودی است و بیش از ۴۰ درصد از معتادان از آن استفاده می کنند. مقدار کپتاگون ضبط شده توسط مسئولان عربستان کمتر از ۱۰ درصد از مقدار واقعی مصرف شده است. به رغم ادعاهای عربستان در مورد مداخله خارجی، چهره های اصلی در تجارت مواد مخدر، تامین کنندگان مالی و گردانندگان محلی و شبکه های توزیع عربستانی هستند. دلان کپتاگون سودهای کلانی به دست می آورند زیرا هزینه تحویل یک محموله از جمله هزینه مواد خام، قاچاق و رشوه ۱۰ میلیون دلار است و می تواند ۱۸۰ میلیون دلار سود ایجاد کند بنابراین اگر مقامات چندین محموله را مصادره کنند، ترانزیت تنها یک محموله می تواند سود زیادی داشته باشد.

مقامات سعودی نمی خواهد با قبایلی که از قاچاقچیان مواد مخدر رشوه های کلان دریافت می کنند مقابله کند و در عوض برای توجیح مشکل به تئوری های توطئه متوسل می شوند. رسانه های محلی ادعا می کنند که عربستان هدف باندهای جنایتکار بین المللی مرتبط با نهادهای دشمن است که تلاش می کنند تا بافت اجتماعی کشور را با مواد مخدر از بین ببرند و ارزش های اسلامی آن را تضعیف کنند. به باور آنها عربستان یکی از قدرتمندترین کشورهای منطقه است و این نهادها به دنبال ممانعت از موفقیت پروژه های توسعه اقتصادی و اجتماعی این کشور هستند اما واقعیت این است که شاهزاده ها و افسران سعودی به شدت در شبکه های قاچاق محلی مشارکت دارند. حتی طی گزارشی اداره مبارزه با فساد اداری عربستان، افسران خود را متهم به گرفتن رشوه از قاچاقچیان برای چشم پوشی بر فعالیت های غیرقانونی آنها کرده است. در سال ۱۹۹۹ یک شاهزاده سرشناس سعودی ۲ تن کوکائین را از ونزوئلا به فرانسه قاچاق کرد و در سال ۲۰۰۷ بصورت گیایی به ۱۰ سال حبس و ۱۰۰ میلیون دلار جریمه محکوم شد. مقامات آمریکا همچنین او را به توطئه برای توزیع مواد مخدر در داخل آمریکا متهم کردند.

همچنین مقامات لبنانی در سال ۲۰۱۵ یک شاهزاده عربستانی دیگر را که قصد داشت یک هزار و ۹۰۰ کیلوگرم قرص کپتاگون را با هواپیمای شخصی قاچاق کند، دستگیر و به ۶ سال حبس و ۶ هزار و ۶۰۰ دلار جریمه محکوم کردند که به شاهزاده کاپتاگون معروف شد. ۶ ماه قبل یک افسر امنیتی عربستان در حالی که قصد داشت ۱۶

کیلوگرم قرص کپتاگون را از طریق کویت به عربستان سعودی قاچاق کند، در فرودگاه بیروت دستگیر شد. اعضای خانواده سلطنتی عربستان از مصونیت خود در برابر تعقیب قضایی برای قاچاق مواد مخدر به عربستان و سایر کشورها استفاده می کنند. آنها همچنین مصرف کنندگان تشنه کوکائین و حشیش هستند. تغییرات و دگرگونی هایی که با افزایش نرخ اعتیاد در حال انجام است، مردم عربستان را کلافه کرده است. شتاب تحولات اجتماعی در سالهای اخیر از جمله اجازه دادن به برگزاری کنسرت های غربی و دادن حق رانندگی به زنان و برگزاری جشنواره های غربی در عربستان، جنگ فرهنگی به راه انداخته و ابهاماتی را در مورد معیارهای درست و غلط آنها برای مردم این کشور ایجاد کرده است. نبود شغل با حقوق مناسب دلیلی برای سوء مصرف مواد مخدر در میان جوانان عربستان است. با ایجاد سبک زندگی پرهزینه در عربستان، جوانان در برآوردن انتظارات به ویژه در مورد ازدواج و مسکن با مشکل مواجه شده اند.

رشد اعتیاد به مواد مخدر در پاکستان

براساس گزارش اخیر سازمان ملل متحد، اعتیاد و سوء مصرف مواد در پاکستان رشد فزاینده‌ای را تجربه کرده است. چالش اصلی اسلام آباد برای مقابله با پدیده اعتیاد؛ روی آوردن کودکان مدرسه‌ای به سوء مصرف انواع مواد مخدر است. طبق این گزارش بین‌المللی تعداد معتادان پاکستانی به ۷٫۶ میلیون نفر رسیده است، که از این تعداد ۷۸ درصد مرد و ۲۲ درصد زن هستند. به دنبال این گزارش روزنامه «داون» تعداد معتادان در این کشور به طور میانگین ۴۰ هزار نفر در سال برآورد کرده است. این آمار پاکستان را بدل به یکی از آسیب‌پذیرترین کشورها در حوزه مواد مخدر می‌کند. در ادامه این گزارش سعی خواهیم کرد تا نگاهی به آخرین وضعیت مخدری پاکستان همسایه شرقی کشورمان داشته باشیم.

پس از انتشار این گزارش بین‌المللی حبیبه سراج در مقاله‌ای برای روزنامه «سپیده دم» نوشت: «با افزایش مصرف مواد مخدر، دولت باید برای کسانی که در حال فروش مواد مخدر دستگیر می‌شوند، به ویژه کسانی که به کودکان مواد می‌فروشند، مجازات‌های سنگین و سختی وضع کند. ماه گذشته نیز آقای بوگتی وزیر مبارزه با مواد مخدر در پاکستان به ارائه راهبردهایی برای کنترل سوء مصرف مواد و ارائه راه‌حلهایی برای درمان معتادان تاکید کرد. اندیشکده‌ای کانادایی در جدیدترین گزارش خود در خصوص وضعیت مخدری در پاکستان مشکل اعتیاد در این کشور را به ویژه در میان کودکان مدرسه‌ای بسیار عمیق دانست.

گردش مالی تجارت غیر قانونی کوکائین، تریاک و حشیش در پاکستان را رقمی معادل سالانه ۲ میلیارد دلار برآورد کرد. موادی الکل، هروئین، کریستال مت، تریاک، اکستازی، کوکائین و سایر مواد مخدر به راحتی تهیه بطری آب در دسترس سایر افراد قرار دارد. براساس آمارهای منتشر شده از سوی ابتکار ملی جرائم سازمان یافته در پاکستان

ارزش خیابانی کوکائین بین ۸۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰ پوند در هر گرم است. قیمت کریستال و شیشه در بازار مخدری پاکستان تقریباً ۱۲۰۰ تا ۴۰۰۰ پوند در هر گرم است که اکنون در میان گروه‌های با درآمد پایین و متوسط رواج بیشتری دارد.

هم‌اکنون دفتر «بررسی ملی مصرف مواد مخدر پاکستان» به طور مشترک توسط وزارت امور خارجه آمریکا، وزارت کنترل مواد مخدر پاکستان و دفتر مبارزه با مواد و جرایم سازمان یافته سازمان ملل متحد با هدف اجرای قانون مبارزه با مواد تاسیس شد. طبق آمار منتشر شده تعدادی افرادی که به دلیل مصرف مواد در پاکستان می‌میرند از تعداد تلفات حملات تروریستی بیشتر است. جامعه مدنی و سازمان بین‌المللی همچون انجمن بین‌المللی حقوق و امنیت وضعیت مخدری پاکستان را نگران کننده دانسته و به دنبال اقدامات فوری و پیشگیرانه هستند.

از جمله ادعاهای این اندیشکده آن است که دلیل اصلی وضعیت نابه‌سامان مخدری در پاکستان، همدستی دولت‌های این کشور با روند تجارت مواد مخدر است. به عبارت دیگر این گزارش نهاد حکومت در اسلام آباد را نوعی «دولت مخدری» می‌نامد. این در حالی است که مقامات پاکستانی همواره این ادعاها را رد کرده و معتقدند که خود در خط مقدم مبارزه با مواد مخدر قرار دارند.

در آخر باید گفت اسلام آباد به دلیل داشتن مرز مشترک با بزرگ‌ترین تولید کنندگان مواد مخدر جهان، همواره در معرض تهدید مخدری قرار دارد. مرز مشترک با همسایه شمالی سبب تبدیل شدن این کشور به مسیر ترانزیت مواد و بازار مصرف مواد به ویژه در میان نوجوانان و جوانان شده است. بی‌شک افزایش مصرف مواد در این کشور موجب به خطر افتادن امنیت اجتماعی، کاهش توان نیروی کار، افزایش جرائم کیفری و صدها آسیب مختلف در این کشور خواهد شد.

مهم‌ترین تحولات مخدري ايران در مهر ماه ۱۴۰۱

نخستین خبر مهم در حوزه مواد مخدر در آبان ماه ۱۴۰۱ در ایران به دیدار دبیرکل ستاد مبارزه با مواد مخدر ایران و سفیر مجارستان در تهران اختصاص دارد. «اسکندر مومنی» دبیرکل ستاد مبارزه با مواد مخدر و سفیر مجارستان در تهران با یکدیگر دیدار و بر لزوم تعمیق و ارتقاء همکاری‌ها در تمامی ابعاد ناظر بر موضوع مواد مخدر تاکید کردند. اسکندر مومنی براساس درخواست سفارت جمهوری مجارستان در تهران و هماهنگی انجام شده توسط وزارت امور خارجه کشورمان، با زولتان وارگا هاسونیچ سفیر مجارستان در تهران دیدار کرد. بررسی وضعیت همکاری‌های دو کشور در عرصه مبارزه با مواد مخدر و نیز شیوه‌های ارتقاء این همکاری‌ها از موضوعات این دیدار بود. همچنین در این دیدار، دو طرف ضمن تاکید بر لزوم تعمیق و ارتقاء همکاری‌ها در تمامی ابعاد ناظر بر موضوع مواد مخدر، به ویژه در عرصه مقابله با قاچاق مواد مخدر و روان‌گردان بر لزوم تبادل اطلاعات و به روز رسانی و امضای یادداشت تفاهم همکاری‌های دو کشور در زمینه مبارزه با مواد مخدر به عنوان مبنایی برای ارتقاء همکاری‌های موجود تاکید کردند. گفتنی است؛ جمهوری اسلامی ایران و مجارستان هر دو از کشورهای واقع در مسیر ترانزیت هستند که ارتقای همکاری‌های دو کشور می‌تواند تاثیر عمده و به سزایی در مقابله با قاچاق مواد مخدر داشته باشد.

کاهش سن اعتیاد زنان در ایران به گواه یک مددکار اجتماعی، از جمله اخبار دیگر مهم در زمینه مواد مخدر در آبان ماه است. سیدحسن موسوی چلک با اشاره به اینکه عوارض اعتیاد زنان در جامعه بسیار متنوع، گسترده و گاهی در هم تنیده است و این معضلات برای جامعه نیز هزینه‌بردار است، افزود: اعتیاد زنان می‌تواند به نوعی عادی‌سازی اعتیاد برای دختران را به دنبال داشته باشد و امروز به نسبت ۲۰ سال گذشته نسبت زنانی که درگیر اعتیاد و مواد مخدر شده و برای دریافت خدمات مراجعه می‌کنند، بسیار افزایش یافته است. این در حالیست که ممکن است یکی از دلایل آن افزایش جمعیت و توسعه مراکز خدمات باشد، اما این واقعیت را نباید نادیده گرفت که گرایش زنان به مصرف مواد مخدر به نسبت گذشته بیشتر شده است. این مددکار اجتماعی ابراز کرد: در صورتی که سرمایه اجتماعی بالا باشد معمولاً جرم آسیب کمتر است و زنان کمتر درگیر می‌شوند، اما با کاهش سرمایه اجتماعی که در حال حاضر شاهد آن هستیم طبیعتاً باید منتظر افزایش جرائم و آسیب‌های اجتماعی باشیم که بخشی از آن‌ها به حوزه زنان باز می‌گردد و زنان تحت تاثیر این فضا قرار می‌گیرند.

سومین خبر مهم در حوزه مواد مخدر در کشورمان در آبان ماه نیز به اظهارات سرپرست مرکز توسعه تجارت الکترونیکی اختصاص دارد. وی اظهار کرد: «مخالفت با الزام صدور اینماد برای پرداخت‌ها، مخالفت با مهار پولشویی، قمار و فروش مواد مخدر است. تعداد این سایت‌ها اندک است، اما رقم معاملات‌شان آن قدری بالا است که هزینه تبلیغات رسانه‌ای در مخالفت با اینماد را تامین کند.» دعوی الزام به دریافت اینماد برای درگاه پرداخت میان «شاپرک» و «پرداختیارها» یک دعوی قدیمی است که به دادگاه کشیده شده و در نهایت رای دیوان عدالت اداری در هر ۲ مرتبه الزام به دریافت اینماد بوده است. دریافت نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) از سوی درگاه‌های پرداخت، به دلایل متعددی انجام می‌شود که از مهم‌ترین آن می‌توان به جلوگیری و مقابله با پولشویی و تامین تروریسم اشاره کرد. «امین کلاهدوزان» سرپرست مرکز توسعه تجارت الکترونیکی در گفت‌وگو با خبرنگار ایرنا به این مسئله مهم اشاره کرد که اکنون ۲ دسته کسب‌وکار نگران این ابلاغیه هستند. در دسته اول کسب‌وکارهایی که فعالیت آن‌ها غیرقانونی نیست؛ اما مقررات مرتبط با آن هنوز تنظیم نشده است. به همین دلیل مرکز توسعه تجارت الکترونیکی، بانک مرکزی و دستگاه‌های مرتبط در پی فراهم آوردن راهی برای ادامه‌دار شدن و قانونمند کردن آن‌هاست. وی افزود: دسته دوم که کمتر از ۵ درصد کسب‌وکارها را تشکیل می‌دهند، چرخه اقتصاد کشور را با مشکل مواجه کرده‌اند و اتفاقاً مشکل دستگاه‌های اجرایی کشور با همین گروه دوم است که شفافیت ندارند و عمدتاً کارشان قمار، پولشویی و فروش مواد مخدر و دیگر کالاهای غیرمجاز است.

فرجام سخن؛ نگاه ایرانی به تحولات مخدری جهان

در نخستین خبر این شماره نگاهی به گزارش جدید مرکز رصد اعتیاد و مواد اروپا نگاهی انداخته ایم؛ در این گزارش به موضوعاتی همچون پیدایش مسیرهای جدید قاچاق مواد مخدر، گسترش بازارهای آنلاین، دسترسی به طیف وسیعی از مواد مخدر و ... اشاره شده است. در این متن قرار است به تهدیدات خاص مرتبط با مواد مخدر و پیامدهای بالقوه آن در حوزه امنیت و سلامت پرداخته شود. دیگر چالش‌های مورد نظر این پژوهش ناامنی اقتصادی، فساد و درگیری با شبکه‌های جرائم سازمان یافته در سطح محیط بین‌المللی است. بین سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۲۲، مرکز اروپایی نظارت بر مواد مخدر و اعتیاد در مطالعه‌ای میدانی به مصاحبه با ۱۰۰ نفر از افسران گمرک و امنیتی، ارائه دهندگان مراقبت‌های بهداشتی، پژوهشگران، سازمان‌های غیر دولتی، نمایندگان دولت و سازمان‌های بین‌المللی پرداخته است. این مطالعه با منابع ثانویه همچون مقالات علمی، گزارش‌های رسانه‌ای و مطالب منبع آزاد تکمیل شده است.

«وضعیت مخدری افغانستان در نوامبر ۲۰۲۲» دومین موضوعی است که در این شماره از بولتن مخدری جهان مورد تحلیل قرار گرفته. براساس آمارهای بین‌المللی منتشر شده، اقتصاد غیرقانونی موادمخدر در افغانستان کاهش ۵ میلیارد دلار (۲۱ درصد) را در مقایسه با سال ۲۰۲۰ نشان می‌دهد. در سال ۲۰۲۲ درآمد کشاورزان افغانستانی از تریاک تنها ۲۹ درصد از ارزش کل تولیدات کشاورزی در این سال بوده است. تبدیل تریاک به مورفین و هروئین، به همراه قاچاق این مواد به خارج از افغانستان، در مقایسه با میزانی که کشاورزان به دست می‌آورند، درآمد بسیاری بالایی ایجاد می‌کند. ارزش کل اقتصاد غیرقانونی مواد مخدر زمانی محاسبه می‌شود که داده‌های سال ۲۰۲۲ به صورت جامع در دسترس قرار بگیرد.

«قیمت کوکائین در نقاط مختلف جهان چه قدر است؟» سومین موضوعی است که در این شماره بدان پرداختیم؛ طی چند دهه گذشته باندهای جنایتکار در آمریکای لاتین تجارت خود را تنوع بخشیدند. آنها دیگر به مانند پابلو اسکوبار، بدنام ترین قاچاقچی مواد مخدر کلمبایی در دهه ۷۰ و ۸۰ میلادی، اقدام به قاچاق مواد مخدر از آمریکای جنوبی به ایالات متحده نمی‌کنند. این کارتل‌ها هم‌اکنون تجارت غیرقانونی طلا، قاچاق انسان و تولید سایر مواد مصنوعی (به ویژه فنتانیل) و اخاذی از افرادی که در بازارهای قانونی (مانند آواکادو و لیمو ترش) مشغول به فعالیت هستند، را دنبال می‌کنند. با این حال مواد مخدر همچنان بخش جدایی ناپذیر از تجارت ایشان است. به عنوان مثال براساس گزارش دفتر مبارزه با مواد و جرم سازمان ملل متحد در سال ۲۰۲۰، تولید جهانی کوکائین به رکورد ۱۹۸۲ تن رسیده است. آمریکای شمالی همچنان در صدر بزرگ‌ترین مصرف کنندگان این مواد قرار دارد، به گونه‌ای که تخمین زده می‌شود حدود ۲ درصد از افراد ۱۵ الی ۶۴ ساله (حدود ۶ میلیون نفر) این مواد را مصرف می‌کنند. با این حال دامنه جهانی مصرف این مواد گسترده تر شده است. کشور گینه بیسائو بدل به یک مسیر مهم برای انتقال کوکائین آمریکا جنوبی به مقصد اروپا شده است. تلاشی که برای کودتا در این کشور در سال جاری میلادی رخ داد، باندهای مواد مخدر به عنوان متهم ردیف اول معرفی شدند. مقدار زیادی از کوکائین اروپایی از طریق روتردام هلند

وارد این قاره می‌شود که منجر به افزایش خشونت سازمان یافته در این منطقه شده است. رئیس پلیس هلند هشدار داد که این کشور در معرض خطر بدل شدن به یک «دولت مخدری» قرار دارد.

موضوع دیگری که در این موضوع مورد بررسی قرار گرفت، خبر دستگیری مایکل موگان توسط پلیس دبی است؛ ماجرا از آنجا آغاز می‌شود که در اکتبر ۲۰۱۳ مایکل مورگان از حمله نیروهای پلیس به کافه‌ای در هلند که مظنون به میزبانی قاچاقچیان و کارتل‌های مواد مخدر بود فرار کرده و متواری می‌شود. کافه «دِ کتل» در روتردام برای عموم باز نبود و تنها از طریق یک سیستم امنیتی ویژه (صرفاً برای افراد مورد تایید) و چهره‌های شناخته شده امکان ورود به آن وجود داشت. به گفته مقامات آژانس ملی جرائم این کافه محلی برای هماهنگی انتقال صدها کیلوگرم کوکائین به انگلیس بود. براساس اطلاعات منتشر شده توسط این مرکز طرف انگلیسی پس از برقراری ارتباط با گروه ملی مبارزه با جرائم هلند و با توجه به اطلاعاتی که موگان را به دو انگلیسی دیگر مرتبط می‌کرد از جایگاه این کافه و جایگاه آن برای انتقال کوکائین به انگلیس آگاه شد. پس از حمله پلیس به این مرکز رابرت هملیتون ۷۱ ساله دستگیر و پس از اعتراف به جرایم خود در سال ۲۰۱۴ به ۸ سال زندان محکوم شد. دیگر محکوم این پرونده رابرت جرارد است که پس از سه سال فرار به دلیل فشار بیش از اندازه خود را به پلیس معرفی کرد و در سال ۲۰۱۷ به ۱۴ سال زندان محکوم شد.

موضوع پنجم این شماره از بولتن مخدری جهان «تشدید قاچاق مواد مخدر در مرزهای آمریکا» بود. طی چند روز گذشته اداره گمرک و حفاظت مرزی ایالات متحده آمریکا که مشغول گشت زنی در بنادر «ال پاسو» بودند ۲۲ و ۲۴ پوند مت‌آمفامین و کوکائین کشف و ضبط کردند. وظیفه این نیرو کنترل و رصد تجارت و سفرهای قانونی است تا از این طریق قاچاقچیان مواد مخدر نتوانند در قالب افراد عادی محموله‌های عادی مواد غیرقانونی مخدر و محرک را وارد این کشور کنند. به عنوان مثال در ۲۸ اکتبر ۲۰۲۲ در گذرگاه مرزی «پاسو دل نورت» ۱۲٫۶۱ پوند کوکائین که از سوی یک شهروند ۳۴ ساله آمریکایی از مکزیک وارد آمریکا می‌شد توسط اداره گمرک و حفاظت مرزی آمریکا کشف شد. همراه این فرد یک زن ۲۸ ساله مکزیکی و دو کودک خردسال نیز حضور داشتند. ماشین پر از کوکائین این فرد آمریکایی در بازرسی سرزده افسران و گشت ثانویه سگ‌های مواد یاب کشف شده است. دیگر نمونه این اتفاق کشف ۲۲ پوند مت‌آمفامین در گذرگاه مرزی «بریج اف آمریکا» بود که توسط یک جوان ۱۸ ساله از مرز مکزیک وارد آمریکا می‌شد. این محموله نیز در قالب بسته‌هایی در ماشین این فرد گنهان شده بود و پس از گشت چندباره افسران پلیس پیدا شد.

ششمین موضوعی که در این شماره از بولتن مخدری جهان بدان پرداختیم، نشان از آن داشت که ارتکاب به جرایم مخدری در میان برخی از مقامات عربستان سعودی در حال افزایش یافتن است. پایگاه خبری «الخلیج الجدید» در گزارشی به افزایش مصرف مواد مخدر در عربستان و دست داشتن شاهدگان سعودی در واردات مواد مخدر به این کشور و صادرات این مواد به کشورهای دیگر اشاره کرد و نوشت: «این مشکل در دهه گذشته افزایش یافته است. عربستان بین سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۹ بیش از ۴۵ درصد از کشفیات جهانی ماده مخدر از نوع «آمفامین» معروف

به کپتاگون را به خود اختصاص داده است. دولت عربستان سعودی از اعتراف به خطرناکی اوضاع امتناع می ورزد و آن را به گردن طرف های خارجی می اندازد؛ در حالیکه اعضای خانواده سلطنتی و نیروهای امنیتی در پخش مواد مخدر دست داشته اند.»

رشد اعتیاد به مواد مخدر در پاکستان هفتمین موضوعی است که در بیستمین شماره بولتن مخدری جهان به آن اشاره کرده ایم. با افزایش مصرف مواد مخدر، دولت باید برای کسانی که در حال فروش مواد مخدر دستگیر می شوند، به ویژه کسانی که به کودکان مواد می فروشند، مجازت های سنگین و سختی وضع کند. ماه گذشته نیز آقای بوگتی وزیر مبارزه با مواد مخدر در پاکستان به ارائه راهبردهایی برای کنترل سوء مصرف مواد و ارائه راه حل هایی برای درمان معتادان تاکید کرد. اندیشکده ای کانادایی در جدیدترین گزارش خود در خصوص وضعیت مخدری در پاکستان مشکل اعتیاد در این کشور را به ویژه در میان کودکان مدرسه ای بسیار عمیق دانست. گردش مالی تجارت غیر قانونی کوکائین، تریاک و حشیش در پاکستان را رقمی معادل سالانه ۲ میلیارد دلار برآورد کرد. موادی الکل، هروئین، کریستال مت، تریاک، اکستازی، کوکائین و سایر مواد مخدر به راحتی تهیه بطری آب در دسترس سایر افراد قرار دارد. براساس آمارهای منتشر شده از سوی ابتکار ملی جرائم سازمان یافته در پاکستان ارزش خیابانی کوکائین بین ۸۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰ پوند در هر گرم است. قیمت کریستال و شیشه در بازار مخدری پاکستان تقریباً ۱۲۰۰ تا ۴۰۰۰ پوند در هر گرم است که اکنون در میان گروه های با درآمد پایین و متوسط رواج بیشتری دارد.